

Etusivu>Perhe- ja perintöoikeudelliset asiat>Vanhempainvastuu: huoltajuus ja tapaamisoikeus

Yksityisoikeuden alalla ennen siirtymäkauden päättymistä meneillään olevat menettelyt ja vireille pannut oikeudenkäynnit jatkuvat EU:n lainsäädännön mukaisesti. Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa yhteisesti sovitun mukaisesti Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevat tiedot säilytetään Euroopan oikeusportaalissa vuoden 2024 loppuun.

Vanhempainvastuu: huoltajuus ja tapaamisoikeus

Englanti ja Wales

1 Mitä lakitermi ”lapsen huolto” käytännössä tarkoittaa? Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia lapsen huoltajalla on?

Lapsen huolto tarkoittaa kaikkia oikeuksia, velvollisuuksia, valtuuksia, vastuita ja määräysvaltaa, joita lapsen vanhemmalla lain mukaan on suhteessa lapseen ja hänen omaisuuteensa. Tällä viitataan kaikkiin velvoitteisiin, joita hänellä voi olla lapsen suhteen (kuten elatusvelvollisuus), sekä oikeuksiin, joita hänellä voi lapsen kuoleman sattuessa olla lapsen omaisuuden suhteen. Englannin ja Walesin lain mukaan lapsen huoltoon ei sisälly päätöksiä siitä, kenen kanssa lapsen tulisi elää ja kenen kanssa hänen tulisi viettää aikaa.

2 Kuka lapsen huoltaja yleensä on?

Jos lapsen vanhemmat ovat avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa, sekä äiti että isä (tai toinen naispuolinen vanhempi) ovat lapsen huoltajia. Äiti on aina lapsen huoltaja, ja naimaton isä tai toinen naispuolinen vanhempi, joka ei ole naimisissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa lapsen äidin kanssa, voi saada huoltajuuden tekemällä sopimuksen äidin kanssa, tuomioistuimen päätöksellä tai rekisteröimällä syntymän yhdessä lapsen äidin kanssa. Isä- tai äiti puoli voi olla lapsen huoltaja lapsen huoltajana toimivan yhden tai kummankin vanhemman kanssa tehdyn sopimuksen tai tuomioistuimen päätöksen perusteella. Henkilöllä, joka on saanut päätöksen lasta koskevista järjestelyistä (*child arrangements order*) eli siitä, kenen kanssa lapsen tulisi asua ja milloin, on huoltajuus päätöksen voimassaolon ajan tai joskus pidempään. Adoptiopäätöksen antaminen siirtää lapsen huoltajuuden ilman aikarajaa, ellei sitä kumota. Erityisholhojilla (ks. jäljempänä vastaus kysymykseen 3) on lapsen huoltajuus päätöksen voimassaolon ajan. Kunnallisella viranomaisella on lapsen huoltajuus, jos lapsesta on tehty huostaanottopäätös. Henkilö, joka on lapsen huoltaja vuoden 1996 Haagin lastensuojelusopimuksen 16 artiklan nojalla, säilyttää huoltajuuden, kun lapsen kotipaikaksi tulee Englanti ja Wales. Lapsen huoltajuuteen sovelletaan Englannin ja Walesin lakia.

3 Voidaanko lapselle määrätä muu huoltaja, jos lapsen vanhemmat eivät kykene tai ovat haluttomia toimimaan lapsensa huoltajina?

Tuomioistuin voi nimittää edunvalvojan, joka vastaa lapsen huollosta, jos vanhemmat eivät pysty huolehtimaan lapsesta. Huoltajana toimiva vanhempi voi nimetä lapselle edunvalvojan vanhemman kuoleman varalta. Paikallisviranomainen (sosiaaliviranomaisella) vastaa lapsen huollosta, jos lapsi on sen huostassa.

4 Kuinka huoltajuudesta päätetään silloin kun vanhemmat eroavat tai muuttavat erilleen?

Vanhempien asumusero ei vaikuta lapsen huoltoon riippumatta siitä, ovatko vanhemmat naimisissa vai eivät. Tuomioistuin voi rajoittaa huoltajana toimimista, jos se katsoo sen aiheelliseksi. Joissakin tapauksissa tuomioistuin voi poistaa lapsen huoltajuuden kokonaan (tosin sitä ei voida poistaa vanhemmilta, jotka ovat keskenään naimisissa).

5 Jos vanhemmat pääsevät sopimukseen lapsen huoltajuudesta, miten sopimus saadaan oikeudellisesti sitovaksi?

Sopimus on tehtävä [lapsen huollosta tehtävää sopimusta](#) koskevalla lomakkeella.

Tuomioistuinten yhteystiedot ovat saatavilla [oikeusviraston verkkosivustolta \(Her Majesty's Courts and Tribunals Service\)](#). Lomakkeeseen on liitetty ohjeita. Koska sopimuksen tekeminen vaikuttaa vakavasti molempien vanhempien oikeudelliseen asemaan, molempia kehoitetaan hakemaan oikeudellista neuvontaa ennen lomakkeen täyttämistä. He voivat saada sellaisen asianajajan yhteystiedot, joka toimii heidän tarvitsemassaan paikassa Englannissa ja Walesissa, asianajajaliiton (Law Society) hakupalvelusta (00 44 (0) 20 7242 1222) tai paikallisesta perhetuomioistuimesta

[kansalaisten neuvontatoimistosta \(Citizens Advice Bureau\)](#)

oikeuskeskuksesta (*Law Centre*)

paikallisesta kirjastosta.

Joissakin tapauksissa heillä on myös oikeus saada oikeusapua.

Vanhempien on todistettava henkilöllisyytensä, ja tuomioistuimen valtuutetun virkailijan on todistettava oikeaksi heidän allekirjoituksensa. Äidin on esitettävä tuomioistuimelle todiste siitä, että hän on lapsen äiti, joten tarvitaan kopio lapsen syntymätodistuksesta. Hänen on myös todistettava henkilöllisyytensä asiakirjalla, jossa on valokuva ja allekirjoitus (esimerkiksi valokuvallinen kortti, virallinen lupakortti tai passi). Isän on todistettava henkilöllisyytensä asiakirjalla, jossa on valokuva ja allekirjoitus (esimerkiksi valokuvallinen kortti, virallinen lupakortti tai passi).

Kun lomake on allekirjoitettu ja todistettu, siitä on tehtävä kaksi kopiota. Alkuperäinen sopimuslomake ja kopiot voidaan viedä tai lähettää seuraavaan osoitteeseen:

The Central Family Court,
First Avenue House,
42-49 High Holborn,
London WC1V 6NP.

Keskusperhetuomioistuin (*Central Family Court*) kirjaa sopimuksen ja säilyttää alkuperäiskappaleen. Kopiot leimataan ja lähetetään takaisin kummallekin vanhemmalle sopimuksessa mainittuun osoitteeseen. Sopimus tulee voimaan vasta, kun se on vastaanotettu ja kirjattu keskusperhetuomioistuimessa.

Lapsen huollosta tehtävän sopimuksen rekisteröinnistä ei peritä maksua. Jos lapsia on enemmän, jokaisesta lapsesta on täytettävä erillinen lomake.

6 Jos vanhemmat eivät pääse yksimielisyyteen lapsen huoltajuudesta, mitä muita keinoja asian ratkaisemiseksi on tuomioistuinkäsittelyn lisäksi?

Vanhemmat voivat käyttää sovittelupalveluja päästäkseen tyydyttävään ratkaisuun lapsen huollosta. Kaikki sopimukset on rekisteröitävä tuomioistuimessa.

Rekisteröiminen on tarpeen sopimuksen laillistamiseksi ja sen tekemiseksi täytäntöönpanokelpoiseksi.

Tarkempia tietoja perheasioiden sovittelusta saa [oikeusministeriön](#) verkkosivustolta.

7 Jos vanhemmat vievät asian oikeuteen, mistä lapsen liittyvistä asioista tuomari voi päättää?

Tuomari voi päättää, kenen kanssa lapsi asuu ja milloin. Tuomari voi myös päättää, kenen kanssa lapsi viettää aikaa tai on muuten yhteydessä ja milloin. Vanhempia kannustetaan pääsemään sopimukseen yhteydenpidosta. Tuomioistuimet eivät päättää lasten elatusmaksuista. Jos vanhemmat eivät pääse keskenään yhteisymmärrykseen, asiasta huolehtii **lasten elatusapupalvelu (Child Maintenance Service)**. Vanhemmat sopivat yleensä siitä, mitä koulua lapsi käy. Jos vanhemmat eivät pääse sopimukseen, asiasta päättää tuomari antamalla erityisen määräyksen (*specific issue order*). Lapsi pitää oman nimensä, ellei tuomioistuin toisin määrää. Tuomioistuin voi myös estää henkilöä toimimasta huoltajana tietyissä asioissa antamalla päätöksen tietyistä kielletyistä toimista (*prohibited steps order*). Tuomioistuin voi myös päättää lapsen pysyvistä viemisestä pois lainkäyttöalueelta ja sukunimen muuttamisesta (ks. jäljempänä kysymys 8).

8 Jos tuomioistuin päättää, että huoltajuus kuuluu yksin toiselle vanhemmista, tarkoittaako tämä, että hän saa päättää kaikista lasta koskevista asioista kysymättä toiselta vanhemmalta?

Tuomioistuin olettaa, että vanhemmat tekevät päätökset yhteisymmärryksessä. Jos kumpikin vanhempi on lapsen huoltaja, vanhemmalla, joka on saanut päätöksen lasta koskevista järjestelyistä eli siitä, kenen kanssa lapsi asuu, on oltava etävanhemman (ja kenen tahansa muun huoltajan) suostumus lapsen viemiseen pysyvästi Yhdistyneen kuningaskunnan ulkopuolelle tai hänen on saatava siihen tuomioistuimen lupa. Vanhempi, jonka kanssa lapsi on määrätty asumaan, voi muuttaa lainkäyttöalueen (Englanti ja Wales) sisällä. Lapsen sukunimen muuttamiseen tarvitaan kaikkien huoltajien suostumus tai tuomioistuimen lupa.

9 Jos tuomioistuin päättää, että vanhemmilla on yhteishuoltajuus, mitä se käytännössä merkitsee?

Lapsi asuu molempien vanhempien luona. Lapsi viettää osan ajastaan molempien kanssa tuomioistuimen päätöksen mukaisesti. Tämä voi vaikuttaa maksettavan elatusavun määrään.

10 Minkä tuomioistuimen tai viranomaisen puoleen tulee kääntyä, jos halutaan laittaa lapsen huoltoasia vireille? Mitä muodollisuuksia tähän liittyy ja mitkä asiakirjat hakemukseen tulee liittää?

Hakemuksen voi tehdä perhetuomioistuimeen **lapsia koskevan vuoden 1989 lain (Children Act 1989)** 4 §:n nojalla. Tuomioistuimen yhteystiedot löytyvät **oikeusviraston verkkosivustolta**. Myös **hakulomake** on saatavilla kyseisellä sivustolla. Jokaiselle huoltajalle on lähetettävä kopio hakemuslomakkeesta. Asiakirjat toimitetaan myöhemmin tuomioistuimen ohjeiden mukaisesti.

11 Mitä menettelyä näissä asioissa sovelletaan? Onko kiireellisiä tilanteita varten erityistä menettelyä?

Menettely on edellä kuvatun mukainen. Lapsen huoltajuuden saamiseksi ei ole olemassa kiireellisissä tapauksissa sovellettavaa menettelyä.

12 Myönnetäänkö oikeudenkäyntikuluihin oikeusapua?

Oikeusapua voi saada vain, jos on näyttöä lähisuhdeväkivallasta.

13 Voiko lapsen huoltoa koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Kyllä. Piirituomarin (*District Judge*) antamiin lapsen huoltajuutta koskeviin päätöksiin voi hakea muutosta ylemmältä tuomarilta (*Circuit Judge*). Ylemmän oikeusasteen tuomioistuimen (*High Court*) piirituomarin päätöksiin haetaan muutosta *High Courtin* tuomarilta.

14 Joissain tapauksissa lapsen huoltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa täytyy hakea tuomioistuimelta tai toiselta viranomaiselta. Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Lapsen huoltajuus on oikeus, eikä sitä voida itsessään panna täytäntöön. Sen sijaan jos lapsen huoltaja laiminlyö velvollisuutensa, perhetuomioistuimelle on mahdollista tehdä hakemus, jossa sitä pyydetään ratkaisemaan kiistanalainen asia, kuten lapsen elatusvelvollisuus. Tuomioistuinten osoitteet ovat saatavissa [täällä](#).

15 Millä tavoin tulee menetellä, jos halutaan, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama huoltajuuspäätös tunnustetaan ja pannaan täytäntöön tässä jäsenvaltiossa?

Tapaamisoikeutta koskevan päätöksen tai toisessa jäsenvaltiossa neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 (Bryssel II a) 11 artiklan 8 kohdan mukaisesti annetun päätöksen täytäntöönpanoa varten tarvitaan asetuksen nojalla vaadittu todistus päätöksen tehneeltä tuomioistuimelta, minkä jälkeen keskusperhetuomioistuimen kirjaamolle (*Principal Registry*) on osoitettava hakemus, joka koskee päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa. Muiden päätösten rekisteröintiä, tunnustamista tai tunnustamatta jättämistä koskevissa asioissa hakemus tehdään pääkirjaamoon.

16 Minkä tuomioistuimen puoleen tulee tässä jäsenvaltiossa kääntyä, jos halutaan vastustaa sitä, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama huoltajuuspäätös tunnustetaan? Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Päätöksen antamista on vastustettava alkuperäisen lainkäyttöalueen tuomioistuimessa **ennen päätöksen antamista**. Jos kyseisen valtion lainsäädännössä niin säädetään, kaikille asianosaisille on ilmoitettava, että tuomioistuin käsittelee päätöstä koskevaa hakemusta. Kyseisen jäsenvaltion laissa esitetään, mihin toimiin on mahdollista ryhtyä, jos haluaa vastustaa päätöksen antamista.

17 Mitä lakia tuomioistuin soveltaa lapsen huoltoa koskevassa oikeudenkäynnissä silloin kun lapsi tai osapuolet eivät asu tässä jäsenvaltiossa tai kun he ovat eri maiden kansalaisia?

Menettely on käynnistettävä sen lainkäyttöalueen tuomioistuimessa, missä lapsella on vakainainen asuinpaikka.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 10/08/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.